

Izveštaj o konsultacijama sa studentima u Prištini o osnivanju Regionalne komisije za utvrđivanje činjenica o ratnim zločinima i drugim teškim povredama ljudskih prava u bivšoj Jugoslaviji (REKOM)

**16.04.2009,
Priština, Kosovo**

**Izveštaj:
Besarta Vasija**

U ime Koalicije za osnivanje REKOM, NVO INTEGRA organizovala je Konsultacije sa studentima političkih nauka, sociologije i prava o osnivanju REKOM-a, u Prištini 15.04.2009. godine.

Na Konsultacijama je učestvovalo 38 studenta Fakulteta prava i Filozofskog fakulteta, departament sociologije i političkih nauka, Univerziteta Prištine.

Konsultacije su pratili 5 posmatrača od kojih su 2 iz međunarodne organizacije „Forum ZFD“, jedan iz organizacije za ljudska prava „Syri i Vizionit“, jedan iz NVO „Youth Step“, jedan predstavnik udruženja žrtava, „22 Maj“ i 5 članova koalicije za REKOM.

Konsultacije je moderirao Kushtrim Koliqi, organizator konsultacije, dok su govornici bili Shukrije Gashi iz Partners Kosova, Bekim Blakaj iz FHD i Ivan Novosel iz organizacije Legalis, iz Hrvatske.

Shukrije Gashi je govorila u sesiji „Potrebe žrtve i društva na Kosovu“, Bekim Blakaj je govorio u sesiji „Iskustva Drugih: Komisije za utvrđivanje činjenica o zločinima iz prošlosti: važnost i mehanizmi za utvrđivanje činjenica o prošlosti“ i na kraju je govorio Ivan Novosel u sesiji „Istorijat Inicijative i Zašto REKOM“.

Nakon prve sesije objavili smo svedočenje Sarande Bogujevci iz IV Foruma, i svedočenje Bekima Gashi iz III Foruma.

Konsultacije su pratili TV Top Channel, Kosova sot (svakodnevna novina) i Kosova Press (Novinska Agencija).

Cilj konsultativnog procesa na Kosovu je informisanje društva o Koaliciji za REKOM, dobijanje podrške civilnog društva i dobijanje ideje o potrebama žrtava i kosovskog društva.

Učesnici konsultacija bili su veoma aktivni u sesijama diskusije, oni su postavili puno pitanja i dali su predloge. Bilo je jasno da učesnici konsultacije nisu bili dosta informisani o REKOM-u, i postavili su razne pitanja, na koje su govornici pažljivo odgovorili.

Najviše pitanja su stavili vezano sa žrtvama, npr kako da se vrati dostojanstvo žrtava, kako će se osnoviti REKOM ako Srbija ne prihvata nezavisnost Kosova, kako će

funkcionisati REKOM, kad postoji velika mržnja između albanaca i srba i koje vrste žrtve će biti fokus komisije, da li će se baviti sa više vrste žrtvama ili samo jedne.

U konsultacije učestvovao je jedan učesnik čiji stric se vodi kao nestali. On je bio veoma aktivan tokom konsultacije naročito u sesiji o potrebama žrtava.

Većina učesnika su imali primedbe na radu nevladinih organizacija i vlade o osvetljenjem činjenicama o ratnim zločinima i sudbinu nestalih.

Iako su bili malo informisani o regionalnoj komisiji, učesnici su dobro dočekali inicijativu za osnivanje koalicija za REKOM.

Učesnici konsultacija složili su da je potrebno međudržavna saradnja o osvetljenjem činjenicama o ratnim zločinima i sudbinu nestalih.

Tokom procesa Koalicija za REKOM pokrenuće intenzivnu medijsku kampanju i prikupiti milion potpisa građana post-jugoslovenskih država koji podržavaju inicijativu za osnivanje REKOM. Predlog modela REKOM i milion potpisa građana biće predati nacionalnim vladama u regiji sa zahtevom da zajedničkom odlukom osnuju REKOM.

Preporuke za sledeće konsultacije na Kosovu:

U sledeće konsultacije treba da odvojimo više vreme za diskusije i pitanja, gde učesnici bi mogli da daju svoje mišljenje i postavе pitanja.

Trebalo bi imati sastanak sa urednicima i novinarima, da bi dobili njihovu pažnju.

Osim svedočenje žrtava trebalo bi da se pusti film o komisijama.

Moderator treba da informiše učesnike sa tokom i zaključcima konsultacija na Kosovu i regiju.

Zaključci, predlozi i preporuke

Učesnici konsultacija složili su se da REKOM treba da utvrđuje činjenice o počinjenim ratnim zločinima i drugim teškim povredama ljudskih prava tokom u bivšoj Jugoslaviji.

Oni su rekli da je potrebna saradnja sa Eulex-om i sa međunarдном zajednicom, jer oni imaju moć i veliki uticaj na vlast.

Učesnici konsultacija pokrenuli su pitanje smrti i psihološkog problema u vezi svedoka u starosnoj dobi. Oni su predložili da NVO za ljudska prava i buduća tela REKOM-a treba da daju prioritet žrtvama i svedocima koji u starosnoj dobi jer nakon njihove smrti ili u toku života zbog psihički problema činjenice se zaboravljaju i ostaju u zaborav.

Predložili su da treba izbeći uopštavanje zločina, jer ne treba da se krivi jedan narod zbog krivičnog dela, jedne grupe ili individua.

Učesnici konsultacija predložili su da buduće telo REKOMA insistira i izvrši pritisak na Vladu Srbije, da državna arhiva i dokumentacija o ratnim zločinima iz vremena Miloševića uvek bude na raspolaganju.

Takodje su pokrenuli pitanje memoriala i poštovanja žrtava, oni su predložili da se memoriali grade na mestu zločina a ne negde drugo, i da imaju direktnu saradnju sa žrtvama. Memoriali koji se grade sada daleko od mesta zločina su uvreda za žrtve.

Žrtve treba da budu informisane o procesima koje imaju direktnu vezu sa njihovom tragedijom.

Učesnici konsultacija tražili su ozbiljnost u toku rada i neprekidno informisanje žrtava i civilnog društva o procesu suočavanja sa prošlošćom, i o inicijativi za osnivanje Regionalne Komisije za utvrđivanje činjenica o ratnim zločinima i drugim teškim povredama ljudskih prava u bivšoj Jugoslaviji.

Naredne konsultacije na Kosovu organizovaće NVO Partners Kosova, 9. maja 2009. godine.